

Luxemburg, 26. lokakuuta 2021

Vuosikertomus 2020

Kymmenen useimmin kysyttyä kysymystä

1) Mikä on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tehtävä EU:n talousarvion osalta?

Tilintarkastustuomioistuin **tarkastaa** vuosittain **EU:n konsolidoidun tilinpäätöksen ja antaa lausunnon** kolmesta aiheesta: 1) ovatko tilit luotettavia, 2) onko EU:n tulot saatu sääntöjen mukaisesti ja 3) onko EU:n talousarvio käytetty sääntöjen mukaisesti. Nämä tarkastukset muodostavat perustan **tarkastuslausumalle**, joka tilintarkastustuomioistuimen on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

EU:n menojen määrä vuonna 2020 oli **173,3 miljardia euroa**. Tämä oli 1,1 prosenttia EU:n jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteenlasketusta bruttokansantulosta.

2) Onko Euroopan tilintarkastustuomioistuin vahvistanut varainhoitovuoden 2020 tilit?

Kyllä. Tilintarkastustuomioistuin on vahvistanut, että vuoden 2020 tilit ovat **luotettavia**. Tarkastajat ovat siis antaneet ”puhtaan” lausunnon, kuten jokaiselta varainhoitovuodelta vuodesta 2007 alkaen. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätös on, että vuoden 2020 tilit antavat kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta, sen tuloksista vuoden aikana, sen rahavirroista ja sen nettovarallisuuden muutoksista.

Tilijä koskevan lausunnon lisäksi tilintarkastustuomioistuimen on annettava tarkastustyönsä perusteella lausunto siitä, toteutuivatko tilien perustana olevat tapahtumat EU-sääntöjen mukaisesti. Tilintarkastustuomioistuin totesi, että tulojen virhetaso ei ollut olennainen. Maksujen arvioitu virhetaso on pysynyt suhteellisen tasaisena viime vuosina. Virhetaso oli 3,8 prosenttia vuonna 2015, mutta pieneni 3,1 prosenttiin vuonna 2016 ja 2,4 prosenttiin vuonna 2017. Vuonna 2018 virhetaso oli 2,6 prosenttia, minkä jälkeen se on pysynyt tasaisena. Vuonna 2020 maksujen arvioitu virhetaso oli 2,7 prosenttia eli sama kuin vuonna 2019. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätös vuoden 2020 osalta oli sama kuin vuoden 2019 osalta: koska virheet

ulottuivat laajalle, tilintarkastustuomioistuin antoi kielteisen lausunnon (tätä selitetään tarkemmin jäljempänä).

3) Mitä tilintarkastustuomioistuimen arvioidulla virhetasolla tarkoitetaan?

Virhetaso 2,7 prosenttia on arvio **määrästä, jota ei olisi pitänyt maksaa** EU:n talousarviosta, koska varat oli tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan käytetty joko EU:n sääntöjen tai jäsenvaltioiden kansallisten sääntöjen vastaisesti.

Tyypillisesti virheissä on kyse maksuista sellaisille edunsaajille tai hankkeille, jotka eivät ole oikeutettuja tukeen, taikka sellaisista palvelu- tai tavarahankinnoista tai investoinneista, joiden yhteydessä julkisia hankintoja koskevia sääntöjä ei ole sovellettu oikein.

4) Onko toisin sanoen EU:n varoista tuhlatu 2,7 prosenttia?

Ei. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä ”virheen” ja ”tuhlaamisen” välillä on merkittävä ero. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa, onko EU:n varat käytetty sääntöjen mukaisesti, onko veloitetut kulut laskettu oikein ja onko tukikelpoisuusehtoja noudatettu. Jos jokin näistä vaatimuksista ei täyty, tilintarkastustuomioistuimen mukaan kyseessä on ”virhe”. Tätä 2,7 prosentin luku tarkoittaa.

Jotkin virheet koskivat maksuja, joissa tukikelpoisuusehdot eivät täyttyneet mutta jotka eivät silti olleet tuhlausta. Esimerkkinä voidaan mainita tilintarkastustuomioistuimen havainto siitä, että Kroatiassa oli rahoitettu maaseudun kehittämishanketta, jossa oli tuettu mustikan viljelyä ja muun muassa otettu käyttöön kastelujärjestelmä. Tällaisiin investointeihin voidaan myöntää EU:n rahoitusta vain, jos ne täyttävät veden kestävää käyttöä edistävän EU:n lainsäädännön vaatimukset. Edunsaaja oli toimittanut asiakirjoja, joiden mukaan hankkeeseen kuului vesimittari, ja maksajavirasto oli hyväksynyt kastelujärjestelmään liittyvät menot. Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin havaitsi, että vesimittaria ei ollut asennettu, minkä seurauksena hankkeen kasteluosio ei ollut oikeutettu EU:n rahoitukseen.

Vastaavasti on kuitenkin myös aivan mahdollista, että menot, jotka ovat täysin laillisia ja sääntöjenmukaisia, ovat kaikesta huolimatta tuhlausta. Tilintarkastustuomioistuin raportoi aiemmin esimerkiksi eräästä tapauksesta, jossa rakennettiin satamainfrastruktuuri ilman että olisi otettu asianmukaisesti huomioon ennustettuja rahtimääriä.

5) Ovatko havaitut virheet petoksia?

Merkittävässä enemmistössä tapauksia tästä ei ole viitteitä. Petoksella tarkoitetaan hyötymistarkoituksessa toteutettua tahallista petollista toimintaa. Vaikka petosten tunnistaminen tavanomaisilla tarkastusmenettelyillä voi olla vaikeaa, tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksissa havaitaan useita petosepäilyjä joka vuosi.

Tilintarkastustuomioistuin tarkasti vuoden 2020 osalta 838 tapahtumaa ja havaitsi niiden joukossa kuusi petosepäilyä. Se ilmoitti nämä tapaukset Euroopan unionin petostentorjuntavirastolle (OLAF), joka tutkii ne ja ryhtyy tarvittaessa jatkotoimiin yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa.

6) Onko EU:n varainhoito menossa huonompaan suuntaan?

Menojen arvioitu virhetaso on viimeisimmän monivuotisen rahoituskehityksen aikana **yleisesti ottaen alentunut**: kun virhetaso oli 4,4 prosenttia vuonna 2014, se on kolmen viime vuoden aikana vakiintunut lähelle 2,7:ää prosenttia.

Suuririskisille menoille, jotka perustuvat lähinnä kulujen korvaamiseen, on kuitenkin edelleen ominaista, että niiden virhetaso on olennainen. Tämän tyyppisten menojen osuus kasvoi 59 prosenttiin vuoden 2020 talousarviossa. Tilintarkastustuomioistuin arvioi suuririskisten menojen virhetasoksi 4,0 prosenttia. Kuten edellisen vuoden osalta, tilintarkastustuomioistuin katsoo myös vuoden 2020 osalta, että virheet **ulottuvat laajalle**. Niinpä tilintarkastustuomioistuin antaa **menoista kielteisen lausunnon**.

7) Mitä ”laajalle ulottuvat virheet” ja ”suuririskiset menot” tarkoittavat?

Yli puolet EU:n menoista vuonna 2020 katsottiin suuririskisiksi. Vaikka kaikkien menojen virhetaso on tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan 2,7 prosenttia, suuririskisten menojen virhetaso erikseen tarkasteltuna nousee 4,0 prosenttiin. Koska tämän menotyyppin osuus kokonaismenoista on huomattava (59 prosenttia), tilintarkastustuomioistuin katsoo, että virhetaso on laajalle ulottuva – toisin sanoen se kattaa koko tarkastetun perusjoukon tai **merkittävän osan** siitä.

Menot ovat suuririskisiä lähinnä silloin kun **EU korvaa** tukikelpoisten toimien tukikelpoisia kuluja (monimutkaisten sääntöjen mukaisesti). Kuluja korvataan esimerkiksi tutkimushankkeissa (kilpailukyky), alueellista ja maaseudun kehittämistä koskevissa investoinneissa (koheesio ja luonnonvarat) sekä kehitysyhteistyöhankkeissa (globaali Eurooppa). Vuonna 2020 suuririskisten menojen osuus kaikista menoista kasvoi 59 prosenttiin, paljolti sen vuoksi, että koheesiomenot kasvoivat edelleen (20 miljardia euroa).

Vähäriskisemmät menot koskevat **tukioikeuksiin perustuvia maksuja**, jotka suoritetaan edunsaajille, kun nämä täyttävät tietyt (vähemmän monimutkaiset) ehdot. Näitä maksuja ovat esimerkiksi viljelijöille maksettavat suorat tuet (luonnonvarat), opiskelija- ja tutkimusapurahat (kilpailukyky) sekä EU:n henkilöstön palkat ja eläkkeet (hallinto).

8) Mitä merkitsee, että lausunto on ”puhdas”, ”varauman sisältävä” tai ”kielteinen”?

Puhdas tarkastuslausunto tarkoittaa, että luvut antavat oikean ja riittävän kuvan ja ovat tilinpäätösraportointia ja varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisia.

Varauman sisältävä lausunto tarkoittaa, että tarkastajat eivät voi antaa puhdasta lausuntoa, mutta havaitut ongelmat eivät ulotu laajalle.

Kielteinen lausunto on osoitus laajalle levinneistä ongelmista.

9) Mikä on ”olennainen” virhetaso?

Tällä tarkastusalan termillä tarkoitetaan **virhetasoa, jonka ylittämisen jälkeen virheillä katsotaan olevan merkittävä vaikutus**. Virhetaso on olennainen, kun se todennäköisesti vaikuttaa tarkastuskertomuksen kohderyhmänä olevien käyttäjien päätöksentekoon. Sekä tilintarkastustuomioistuin että Euroopan komissio soveltavat olennaisuuden määrittämiseen **kahden prosentin raja-arvoa**.

10) Miksi vuosikertomuksessa viitataan riskeihin, jotka koskevat covid-19-elvytyspakettia?

Covid-19-pandemia tulee vaikuttamaan erittäin merkittävästi EU:n varainhoitoon. Rahoituskaudella 2021–2027 määrärahat, jotka ovat peräisin Euroopan unionin elpymisvälineestä (Next Generation EU) ja monivuotisesta rahoituskehystä, tulevat olemaan yhteensä 1 824 miljardia euroa. Tämä on **lähes kaksinkertainen määrä verrattuna** edellisen rahoituskehysten **menoihin**.

Samalla on todettava, että jäsenvaltiot ovat edelleenkin käyttäneet Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) varoja suunniteltua hitaammin. Vuoden 2020 lopussa eli kauden 2014–2020 monivuotisen rahoituskehysten viimeisen vuoden lopussa vain 55 prosenttia sovitusta seitsenvuotisen talousarvion EU-rahoituksesta oli maksettu edunsaajille. Niinpä **maksamatta olevien sitoumusten määrä paisui** 303,2 miljardiin euroon vuoden 2020 loppuun mennessä. Määrä vastaa lähes kahden vuoden talousarviomäärärahoja, ja 209 miljardia euroa siitä oli peräisin ERI-rahastoista.

Tarkastajat kiinnittävät tältä osin huomiota siihen riskiin, että yhteistyössä hallinnoitavien rahastojen täytäntöönpano käynnistyy myöhässä rahoituskaudella 2021–2027. Edellisistä kausista saatujen kokemusten perusteella he varoittavat tältä osin myös haasteista, jotka kyseisten rahastojen osalta liittyvät sekä laillisuuskykyyn että moitteettomaan varainhoitoon.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2020 löytyy 23:lla EU:n kielellä osoitteesta eca.europa.eu